
RECENZJE

„Studia Pastoralne” 2007, nr 3, s. 331–360

Sławomir Adamczyk, *Przygotowanie do małżeństwa w warunkach Kościoła w Polsce*, Wydawnictwo Diecezjalne, Sandomierz 2001, ss. 384, ISBN 83-7300-64-X.

Pod wpływem ponownego odkrywania wartości rodziny, jej rangi i znaczenia, wiele mówi się dzisiaj o problemach związanych z jej istnieniem i funkcjonowaniem, a także o środkach mających zaradzić owym problemom. Chodzi głównie o kształtowanie młodego pokolenia, czyli o wychowanie ludzkości na dziś i na jutro. W tym wychowaniu rola rodziny jest wyjątkowa i wręcz nie do zastąpienia. Szczegółne uwypuklenie znaczenia tego wychowania, jakie dokonuje się w rodzinie, zawarte jest w nauczaniu Kościoła o prawie, ale i o obowiązku rodziny do wychowania dzieci. Człowiek rodząc się w rodzinie przychodzi na świat, a przez wychowanie w niej wchodzi w ten świat głębiej, społecznie. Z tego powodu dla człowieka rodzina staje się niepowtarzalną, pierwszą i najważniejszą drogą życia i rozwoju. Rodzina, powstająca w chwili zawarcia sakramentalnego związku małżeńskiego, odgrywa najistotniejszą rolę w życiu każdego człowieka.

Z tych między innymi powodów warto zatrzymać się nad książką ks. dr. Sławomira Adamczyka, zatytułowaną *Przygotowanie do małżeństwa w warunkach Kościoła w Polsce*. Książka powstała na bazie jego rozprawy doktorskiej pt. *Przygotowanie do sakramentu małżeństwa w świetle zasad liturgii i wskazań Kościoła w Polsce na przykładzie wypowiedzi młodzieży i nupturientów z ośrodków duszpasterskich miasta Radomia*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Jerzego Kopcia, dyrektora Instytutu Formacji Pastoralno-Liturgicznej KUL. „Nie ma skuteczniejszej drogi odrodzenia społeczeństw, jak ich odrodzenie przez rodzinę” – wydaje się, że te słowa wypowiedziane 11 czerwca 1987 roku przez Jana Pawła II w Szczecinie, przypominane przez autora we wstępie do omawianej książki, stały się głównym powodem podjęcia w niej tego zagadnienia. Autor przebadął poglądy 401 licealistów i nupturientów z Radomia, uczestniczących w bezpośrednim przygotowaniu do zawarcia sakramentu małżeństwa. Na podstawie analiz wyników tych badań i dokumentów Kościoła, jak też literatury przedmiotu, podjął się opracowania ważnego tematu przygotowania młodych ludzi do małżeństwa, a więc tematu, który stanowi dla Kościoła jedno z jego najważniejszych zadań do spełnienia.

Na treść recenzowanej książki składają się: słowo wstępne bpa Stefana Siczka, biskupa pomocniczego diecezji radomskiej, przedmowa ks. prof. Jerzego Kop-

cia, promotora rozprawy doktorskiej, a także ks. Sławomira Adamczyka, wykaz skrótów, bibliografia, wstęp, sześć rozdziałów i zakończenie. We wstępie autor przedstawił wieloaspektowy wymiar poruszanych w książce zagadnień oraz cele prowadzonego studium.

W rozdziale pierwszym, zatytułowanym *Organizacja badań oraz charakterystyka badanej populacji*, autor opisał prowadzone badania i zastosowaną metodę, a także specyfikę religijną młodzieży w zakresie praktyk życia chrześcijańskiego. Dokonał też charakterystyki badanej grupy, uwzględniając strukturę populacji według płci, wieku i aktualnego statusu zawodowego. W charakterystyce uwzględnił zwłaszcza stosunek badanych do wiary, ukazując ich zaangażowanie w życie wspólnoty kościelnej, szczególnie małych grup religijnych.

W rozdziale drugim, opatrzonym tytułem *Organizacja przygotowania do małżeństwa*, ks. Adamczyk omówił w oparciu o dokumenty Kościoła posoborowego, a zwłaszcza o nauczanie Jana Pawła II, strukturę organizacyjną przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie, które przebiega w trzech etapach. Rozpoczyna go przygotowanie dalsze, które odbywa się przede wszystkim w rodzinie i środowisku szkolno-wychowawczym. W tym czasie człowiek uczy się między innymi szacunku do siebie, do osób starszych i do każdego człowieka. Drugi etap to przygotowanie bliższe, dokonujące się w wieku młodzieńczym – przede wszystkim podczas katechezy przedmałżeńskiej. Ostatnim etapem jest przygotowanie bezpośrednie, urzeczywistniane tuż przed zawarciem związku małżeńskiego, a mianowicie obejmujące cykl spotkań w ostatnich miesiącach przed ślubem. Autor podzielił się informacją, że badani pozytywnie ocenili te formy przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie.

W trzecim, najdłuższym rozdziale, noszącym tytuł *Teologia małżeństwa w formacji młodzieży i nupturientów*, autor przedstawił zagadnienie miłości, owego bezinteresownego daru z siebie dla drugiej osoby, który jest fundamentem małżeństwa. Wskazał także na cechy miłości małżeńskiej i podkreślił jej Boskie oraz ludzkie źródła. Małżeństwo jest znakiem przymierza Boga z ludźmi. Jezus podniósł tak rozumiane małżeństwo do rangi sakramentu. W istocie małżeństwa chrześcijańskiego i w miłości realizowanej w nim, zakotwiczone są istotne przymioty małżeństwa, jego więź i nierozzerwalność. Ks. Adamczyk przedstawił także cele małżeństwa, którymi są dobro małżonków oraz zrodzenie i wychowanie potomstwa.

W czwartym rozdziale, zatytułowanym *Teologia rodziny w formacji młodzieży i nupturientów*, autor omawianej książki skoncentrował się na problematyce rodziny, pojmowanej jako komunia osób, którą sam Bóg ustanowił jako wspólnotę zbawczą. W teologii posoborowej rodzina jest postrzegana jako „Kościół domowy” oraz podstawowe środowisko wychowawcze dla dzieci. Wśród cech, które w szczególnie sposób powinny być kształtowane w środowisku rodzinnym badani kandydaci wymienili: uczciwość i odpowiedzialność, otwarcie na drugiego człowieka, prawdomówność, dialog i przebaczenie, pracowitość, kulturę

osobistą i solidarność z potrzebującymi. Wymienione potrzeby badani chcieliby doświadczać i przeżywać we własnych rodzinach.

W piątym rozdziale, który jest zatytułowany *Mistagogia liturgiczna w przygotowaniu do małżeństwa*, ks. Adamczyk omówił liturgię sakramentu małżeństwa, wyjaśniając słowo „liturgia” i prezentując jej przebieg, zwracając także szczególną uwagę na mistagogię urzeczywistnianą w samej celebracji. Ukazał ścisły związek sakramentu małżeństwa z Eucharystią, którą przedstawił jako jedną z form miłości. W liturgii sakramentu małżeństwa winien być ukazany wymiar społeczny i eklezjotwórczy małżeństwa, zaś sama liturgia winna spełniać funkcję ewangelizacyjną i formacyjną wobec wszystkich uczestników tej celebracji. Sami badani wskazywali na potrzebę osadzenia przygotowania do małżeństwa w szerszym kontekście życia sakramentalnego, zwłaszcza z uwzględnieniem uczestnictwa w Eucharystii i w sakramencie pokuty.

W ostatnim, szóstym rozdziale książki, który nosi tytuł *Ewangelizacyjny i formacyjny walor przygotowania do sakramentu małżeństwa*, autor zawarł istotne wnioski duszpasterskie, wynikające ze szczegółowych analiz. Podkreślił dojrzałość chrześcijańską w przygotowaniu do zawarcia sakramentu małżeństwa. Ustalenia liturgiczno-pastoralne odnoszą się do formy przygotowania do małżeństwa w świetle wyzwań społeczności ludzkiej i kościelnej. Autor omówił również ewangelizacyjny przebieg kształtowania postaw apostoelskich i moralnych wśród osób przygotowujących się do zawarcia sakramentu małżeństwa. Kościół winien także poszukiwać nowych sposobów przygotowania do małżeństwa, takich mianowicie, które by jeszcze bardziej odpowiadały młodzieży.

Ks. Sławomir Adamczyk wykazał się znajomością podjętego problemu duszpasterskiego, wskazując nie tylko na realizację powszechnie przyjętego programu przygotowania do małżeństwa, ale także zwracając uwagę na nowe sposoby realizacji tego zadania, odpowiadające lepiej młodzieży. W jasny i czytelny sposób przeanalizował przeprowadzone badania, wiernie przytoczył dotychczasową wiedzę z dziedziny małżeństwa, a jednocześnie wniósł nowe, trafne spostrzeżenia i uwagi. Publikacja została napisana przystępnym, prostym językiem i może być pomocą dla duszpasterzy, katechetów, małżonków, rodziców, pracowników poradni małżeńskich, a także osób zainteresowanych tematyką przygotowania do sakramentu małżeństwa. Dlatego można sądzić, że będzie dobrą lekturą dla czytelnika w każdym wieku. Zarówno młodzi, dopiero myślący o małżeństwie, jak i już wychowujący swoje dzieci, mogą znaleźć w tej publikacji bogate treści i życiowe wskazówki.

Ks. Józef Stala